

„Soča“ izhaja vsak petek in velja pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrt leta „ 1.20

Pri oznanilih in prav tako pri „poslanicah“ se plačuje za navadno tristopno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici v tobakarnici v gosposki ulici blizu „treh kron“, in na starem trgu. — V Trstu v tobakarnici „Via della caserma 3“.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredništvu „Soče“ v Gorici v Hilarijanski tiskarni, naročnina pa opravištvu „Soče“ na Koreniji v Sticsa - vi hiši št. 10 II. nadstr.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina sniža, ako se oglase pri uredništvu.

Iz državnega zbora.

Znano je, da je že dalj časa Bismarck potegoval se zato, da bi nemška država dobila vse železnice v svoje roke. Tudi pri nas je ustavoverna vlada z zakonom 14. dec. 1877, št. 112 drž. zakona prodrla v drž. zboru, vsled česar je tudi v Avstriji obveljal princip za podržavljanje železnic. Takó je prevzela avstrijska vlada v svojo regijo tudi Rudolfovo železnico.

Zadnje dni zborovanja pa je zbornica poslancev obravnavala postavo o odkupu zahodne železnice cesarice Elizabete. Levičarji so se ustavljali vladnemu predlogu, dasi so oni v imenovanem zakonu sami podelili vladi oblast; nasprotovali samo so zató, ker nimajo oni vlade v rokah, in ker jim ni za drugo kakor vladi in desnici kljubovati po vsej sili. Pri odkupu zahodne železnice je pa treba povdarjati v prvi vrsti državnih dobiček in potrebo, ako bi nas hotel Bismarck preveč pritiskati in v kupčijskem oziru. To stran je zlasti dr. Rieger dobro pojašnjeval in naglašal. Postava se je potem tudi sprejela s 133 proti 112 glasovom. Pridajo pa pozneje še druge veliko imenitnejše železnice na vrsto, in bodo, kakor n. pr. severna železnica donasale državi veliko dobička.

Čehi in Slovenci se morajo boriti za narodne pravice v šoli in v uradu. Poljaki so za ta del že srečniši, imajo pa druge interese, in v sedanjih sesijah jim gre za to, da dobé takó imenovano poprečno železnico (Transversalbahn), in dobili bodo to za Galicijo kaj imenitno železnico.

Ni še mnogo tednov, odkar je bil prodril v zbornici poslanec Lienbacherjev predlog, vsled kterega bi smeli dež. zbori, kjer bi bilo potreba, predpisanih 8 šolskih let v ljudski šoli skrócić na 6 let. Dobro je še v spominu mačja godba, katero so bili tedaj napravili nemški in židovski dijaki pred stanovanjem Lienbacherjevim.

Od poslancev drž. zbora potrjeni predlog prišel je bil potem pred gosposko zbornico, ktera ga je izročila v pretres posebnemu šolskemu odseku. Iz poročil, ktera so došla med javni svet iz te komisije, razvidno je bilo, da bo večina gosposke zbornice prej ko ne glasovala proti Lienbacherjevemu predlogu. Državnozbornska večina je zahtevala in nekoliko tudi upala, da se naučni minister Conrad potegne za predlog, ki bi ugajal zlasti nemškim deželam, ktere poljšanja nimajo gledé na obiskovanje ljudske šole. Desnica in levica, vsaka iz svojih razlogov, ste težko čakali, kaka osoda zadene Lienbacherjev predlog v gosposki zbornici.

Desnica gosposke zbornice je posila v boj skušeno parlamentarne korenjake. Bar. Helfert, grof Schönborn, grof Leon Thun in še drugi so korenito in jedernato zagovarjali Lienbacherjev predlog; za nasprotno stranko sta se potegovala zlasti Hasner in Unger, dasi posebno poslednji ni pokazal duha, kakoršnega je pričakovati od pravih državnikov. Vmes je nastopil tudi minister Conrad; govoril je dolgo, ali povedal je malo, in konečno se je pokazalo, da naučni minister ni odločen ne za desnico, ne za levico. Pustil je desnico na cedilu. Ko je prišlo do glasovanja, imela je liberalna stranka 74 in naša stranka 32 glasov. Navzočih pa ni bilo 80 udov gosposke zbornice.

Da je Lienbacherjev predlog ostal v manjšini, je vdarec najprej nemškim deželam, ktere so na stotine prošenj poslate za skrčenje let šolskega obiskovanja. S Schmerlingovo stranko glasovat je tudi prof. Bruecke in tudi naš Miklosič.

Vidi se, da gosposka zbornica ne kaže avtonomistom prijaznega duha, in vendar bi bilo kaj naravno, da bi posamične dežele določevale o razmerah in polajšbah šolskega obiskovanja. Naučni minister ni imel veliko zaupanja dosedaj pri desnici državnozbornskih poslancev; s svojim govorom v gosposki zbornici ga pa tudi ni pomnožil. Pri budgetni debati po Veliki noči pa bo imela desnica priliko nauč. ministra nekoliko pretresti zarad njegovega stališča, ako ne zapusti poprej ministerske stolice.

S propadlim Lienbacherjevim predlogom so pričele počitnice tudi v gosposki zbornici.

Ko bi utegnili ponoviti vse predloge in zakone, ki so bili v dosedanem zasedanju na dnevnem redu, priznati bi morali, da je državni zbor deloval mnogostransko in vstrajno. Slovenski poslanci pozitivnih uspehov ne morejo še pokazati. Ali indirektno so dosegli že mnogo s tem, da so se utrdili in da so skoro brezizjemno solidarno postopali s sedanjo državnozbornsko večino. Veliko zaslugo imajo, da so desnico v velikem delu zase pridobili za vsak predlog ali za vsako interpelacijo, kterih so letos navrstili že celo kopico.

Ravno slovenski poslanci so po drž. zboru svetu naznanili, da v slovenskih kronovinah ni vse v redu tudi s stališča državnih in ne samo narodnostnih interesov. Vlada je prisiljena zlasti na Primorskem preiskovati in pretresovati Slovanom in Avstriji neugodne razmere. Ta dobiček ni majhen, ako pomislimo, da je dunajska vlada spala v nevednosti za ta del. Čudna je ta resnica, pa je resnica.

Za Kranjsko se je naučno ministerstvo spomnilo s tem, da je učiteljskem odločila nekoliko slovensčine. V obče pa pričakujejo naši poslanci, da bo pravosodnje ministerstvo za slovenske pokrajine objavilo kmalu poseben razglas gledé na rabo slovensčine pri sodnijah.

Naj bi za Veliko noč vstalo tudi nam novo politično življenje!

Poroka cesarjeviča Rudolfa.

Imeniten dan se bliža prihodnjemu vladarju avstrijskih narodov. Kakor drugim ljudem, ostal bo tudi cesarjeviču Rudolfu dan poroke mejnik, s kterim so mu vsrojene druge in odločilne poti v novo življenje. Imeniten ostane pa dan 10. maja tudi avstrijskim narodom, kterih osoda bo po človeških računih tesno združena z življenjem naslednika cesarja Franc Jožefa. Od cesarjeviča Rudolfa narodi že zdaj pričakujejo mnogo. Poznajo ga kot visoko omikanega princa, ki si je vedel pridobiti priznanje svoje bistrosti in uaobraženosti v vrsti pravih učenjakov. Po občini omiki in po dosedanem previdnem obnašanju narodi pričakujejo tudi od naslednika našemu cesarju one zmernosti in modrosti, ki vtegne zadovoljevati pravice in težnje raznih narodov in samostojno ocenjevati razmere k sosedom naše države.

Zato pa so se avstrijski podložniki razveselili, ko so zatrdno izvedeli, da hoče cesarjevič Rudolf dne 10. maja praznovati dan svoje poroke. Dežela za deželo se vrsti in tekmuje v prizadevanji, kakó bi cesarjeviča Rudolfa in njegovo prihodnjo soprogo, princesinjo Štefanijo, po vrednem počastili in enako tudi razveselili. Slovani raznih pokrajin pa tudi ne morejo in nočejo zaostati. Tudi Slovani imajo povodov in razlogov, da se v tekmovalni odkritosrečno pridružijo drugim narodom. Naš prestolni naslednik spoštuje tudi slovanske narodnosti. Vrlo se je učil slovanskih jezikov, in iz češke zgodovine je n. pr. s ponosom napravil skušnjo v češkem jeziku, ko ga je naš Miklosič sam izpraševal iz tega oddelka.

S posebno ljubeznijo si je cesarjevič Rudolf izbral zlato Prago za mesto, kjer hoče s svojo visoko soprogo imeti svoj sedež sredi češkega naroda. Na Češkem je bival in se vadil že prej dolgo časa, in hoče novo življenje začeti in nadaljevati med istim češkim narodom. Po vsem nam je sklepati, da je cesarjevič Rudolf enako očetu njegovemu prijazen Slovanom, in da se imamo nadejati od njegove modrosti samo dobrega in pravičnosti, ktero edino zahtevamo.

Kakó bi tedaj tudi Slovenci ne slavili pomenljivega avstrijskega praznika, ko svojo vdanost in zvestobo izkazujejo vedno in pri vsaki priliki iz lastnih nagibov in ne gledé na izredne povode? Drugi narodi se podvižejo, da bi eda drugega prekosili v izročevanju dragocenih darov in redkih umotvorov. Drugi, tudi slovanski narodi posvečujejo iz deželnih zakladov velike vsote blagim namenom in v večem spomin veselega dneva. Glavna in manjša mesta vsake

pokrajine se nepravilno v praznično obleko in svečavo za veliki skupni patriotski praznik, in brez pomišljanja odločujejo nenavadno visoke zneske za vredno praznovanje. Deželne gosposke, družbe in društva se hočejo znesti, da bi visoki cesarski hiši veselje pomnožili in lepe spomine vtisnili cesarjeviču Rudolfu in princesinji Štefaniji. Vsega tega Slovenec nima, ker on je ubog; on z bogastvom ne more vsopredno tekmovali z drugimi narodi in pokrajinami. Kar pa je vslejev v vseh stoletjih v veselih in žalostnih dnevih neprestano imel, daroval in žrtvoval, to želi in hoče tudi zdaj pokazati. To, česar mu ni mogel neben sovražnik odvzeti, pa tudi ni najmanjši zaklad: odkritosrečno čustvo in pravo zvestobo pokazal bo Slovenec tudi ob tej priliki.

Mi, primorski Slovenci, zlasti smo siromaki med drugimi Slovenci, ali zvestobo do visoke cesarske hiše skupno delimo z drugimi Slovani in s Slovenci drugih pokrajin neskréljivo. Visoki prestolni naslednik pa drugega tudi ne zahteva od nas, kteremu je znana tudi naša pokrajina. In ako je v novejšem času ne samo drugi avstrijski svet, ampak celó vsa Evropa slišala, da na Primorskem ni vse v redu v mišljenji in čutenji do visokega cesarskega prestola, imamo primorski Slovenci to tolažbo, da svet in Avstrija primorskega Slovana in Slovenca nista dozdaj gosodila in ga nista mogla obsoditi. Svet vé, da osoda primorskega Slovenca je združena tesno z Avstrijo, in da je primorski Slovenec najzvestejši varuh na dotični meji. Tako pravično in resnično mišljenje o nas ostane nam v tolažbo, ako se ne moremo ponasati z bogatimi darovi za visoki svatbeni dan. Notranji čut pa hoče vendar kljub uboštvu na dan, in izjaviti patriotsko čustvo nam ne brani nobena zapreka. O cesarskih godovih so na naših holmih in gorah kresovi naznanjali našo zvestobo. Kresovi, kjer je mogoče, naj svedočijo tudi dne 10. maja, da plameni ljubezen do cesarske hiše v primorskih Slovencih.

Ze slišimo, da se nektere naše čitalnice marljivo pripravljajo za veliki praznik. Razna naša društva, gotovo tedaj ne opusté te lepe prilike, da svoj patriotski čut ponové tudi na zunaj. Občinski naši zastopi naj pa bodo društvom pri rokah, da skupno poslavé skupni veseli dan.

Naše gore gledajo v daljavo na gore in v doline, ki niso naše; naj jim naše gore pričajo, da naše upanje ima drugod svoje središče in svojo oporo in zaslonbo. Tudi tukaj naj se dejansko izvrši in naj toliko bolj velja, kolikor večja so nasprotja v našem obližji: Primorski Slovenci, vstanimo!

Razredne tarife za uravna 70 zemljišč. davka.

Gradiškanski centiveni okraj šteje 4 vrstilne odseke:

Prvi vrstilni odsek ima te-le tarife. Pri njivah: I. r. 24 gl., II. 20 gl., III. 16 gl., IV. 12 gl., V. 8 gl. in VI. 3 gl.; pri travnikih: I. 24 gl., II. 18 gl. 50 kr., III. 15 gl., IV. 11 gl., V. 8 gl., VI. 6 gl., VII. 3 gl. 50 kr.; pri vrtilih: I. 30 gl., II. 22 gl., III. 16 gl. in IV. 12 gl.; pri vinogradih: I. 30 gl., II. 25 gl., III. 20 gl., IV. 13 gl., V. 8 gl., VI. 3 gl.; pri pašnikih: I. 4 gl., II. 2 gl. in III. 40 kr.; pri gozdih: I. 6 gl. 75 kr., II. 5 gl. 75 kr., III. 4 gl. 75 kr. in IV. 2 gl. 60 kr.

Drugi vrstilni odsek. Pri njivah: I. 24 gl., II. 20 gl., III. 16 gl., IV. 12 gl., V. 6 gl. in VI. 3 gl.; pri travnikih: I. 24 gl., II. 18 gl. 50 kr., III. 15 gl., IV. 10 gl. in V. 5 gl.; pri vrtilih: I. 30 gl., II. 22 gl., III. 16 gl. in IV. 11 gl.; pri vinogradih: I. 20 gl., II. 12 gl. in III. 3 gl. 50 kr.; pri pašnikih: I. 5 gl. 50 kr., II. 2 gl. 50 kr. in III. 12 kr.; pri gozdih: I. 8 gl., II. 7 gl. in III. 4 gl. 25 kr.

Tretji vrstilni odsek. Pri njivah: I. 28 gl., II. 24 gl., III. 16 gl., IV. 16 gl., V. 12 gl., VI. 8 gl., VII. 4 gl. 50 kr. in VIII. 3 gl. 20 kr.; pri travnikih: I. 27 gl., II. 21 gl. 50 kr., III. 15 gl., IV. 11 gl., V. 8 gl., VI. 5 gl. 50 kr., VII. 3 gl. 50 kr. in VIII. 2 gl.; pri vrtilih: I. 30 gl., II. 22 gl., III. 16 gl. in IV.

hudodelniki. Mi imamo kakor Farizej dvojno lice, piše judovski dunajski list, z enim se jočemo, ker se res žalostne reči na svetni godijo, z drugim pa se smejemo zato, ker se te žalostne reči godé na strani našega sovražnika. Jaz mislim, da Jud, kateri sam o sebi tako piše, nima ni trohice moralne vrednosti.

Nekaterim narodom je treba kralja, drugi pa zopet lakko brez njega živijo. Zlasti tisti, kateri še niso imeli kralja, hrepené po njem. Rumuni so do zdaj imeli samo kneza; ali te dni so proglasili svojega dozdanjega kneza za kralja. Tako smo dobili zopet novega kralja in novo kraljestvo, česar so zlasti Rumuni jako veseli. Senat in poslanska zbornica so kar enoglasno sklenili in iz kneza napravili kralja rekši, da bode ustava in naredbe ostale še stare, kakršne so zdaj, sprememba je samo ta, da je knez odslej kralj.

Dostojanstvo je tedaj povečano. Rumunom novega kralja iz srca privoščimo ter jim želimo, da bi novi kralj še bolj kraljeval, nego je knezeval.

V Belgradu, 10. aprila (Izv. dop.) Naše novinarstvo. Morebiti bo zanimalo bralce „Sočine“ vpoznati se, če tudi od daleč, z našim novinarstvom. V Srbiji izhaja v vsem 15 novin in sicer vse v Belgradu in v srbskem jeziku. Po zadržaji so: „Srpske novine“ službene, „Videlo“ je organ današnje vlade, „Istok“ in „Novi vek“ branita Rističeva „načela“, „Radnik“ je, kakor uže ime pokazuje, delalski list, „Samauprava“ je list radikalne stranke, „Porota“ zastopa pravne interese, „Pobratimstvo“ je list velikofolcev, „Domačica“ je ženski list, „Prosvetni glasnik“ je slovenski „Učiteljski tovariš“, „Stari domišljan“ je ljubljanski „Brenčelj“, „Ratnik“ je organ vojske a „Kriščanski vestnik“ duhovna hrana. Beletristiko zastopate: „Srbadija“ in „Otdadžbina“, Morebiti vam je poznano, da v Srbiji nimamo v obče koleka (štemplja), torej tudi ne za časopise; ali težko, da je Slovincem poznano, da časopisi v Srbiji ne plačajo poštarine (poštne). Pri nas ne more biti nikdor urednik, kateri nima diplome, da je dovršil na naši „veliki školi“ ali na kakem drugem univerzitetu svoje nauke. V družih jezikih ne iztrajajo v Srbiji nikakšne novine.

Politični pregled.

Fzm. baron Maroičič, dozdani poveljnik na Dunaji je stopil v pokoj, ter bil odlikovan z redom sv. Leopolda. Na njegovo mesto pride kot poveljnik na Dunaj fzm. Filipovič iz Prage. Fzm. Württemberg je dobil red sv. Leopolda in pusti Bosno, ter prevzame poveljništvo v Levovu. Na njegovo mesto pride v Sarajevo fml. Dahlen, in kot njegov namestnik fml. Stransky. Dozdani poveljnik v Levovu general Litzelhofen prevzame poveljništvo v Pragi.

Cesarjevič Rudolf je imenovan za poveljnika 18. brigade pešcev.

Česki poslanec Havelka je izdelal svoje poročilo o jezиковem ukazu za česke uradnike, in v tem trdi, da je ta ukaz pravilen in postaven, ter predlaga, naj se preide o Herbstovem predlogu, č. š. da ta ukaz ni bil postaven, na dnevni red.

Nemški drž. zbor je sprejel Windhorstov predlog o zatiranju nihilistov.

V Peterburgu se je že izvršila pravda zoper carjeve morilce in vdeležence. 10. t. m. so bili vsi zatoženci obsojeni na smrtna vešala. Prič je bilo 75. Zatoženci so bili: Željahov, Rusakov, Mihajlov, nihilistka Perovskaja, Jese (tudi ženska) Helfmann, Kibalčič. Raszodbo so vsi mirno poslušali, kakor so predrzno svoja hudodelstva odkrivali.

Rumunom so pripoznale kraljestvo tudi Nemčija, Rusija in Avstrija.

Srbska skupščina je potrdila tudi predlog o preustrojitvi sanitarstva, in se vsled tega pomnože in odločijo zdravniki za razne okraje. Enako se je potrdil predlog o društvenih in zbornskih pravicah. V Nišu pa ustanove učiteljske, katero bo imelo namestu dozdaj navadnega ruskega jezika nemščino!

Italijansko ministerstvo je dalo svojo ostavko, in kralj jo je sprejel. Kriza je nastala zavolj tunižke zadeve. Mogoče, da bo novo ministerstvo bolj energično postopalo proti francoski viadi glede severne Afrike.

Francozi pošiljajo svojo vojsko v Afriko, in so bolj ali manj razdraženi na Italijane, ki

za hrptom ščuvajo afrikanske rodove. Bismarck pa postopanje Francozov in Italijanov — vsakih posebe — njim na obraz odobruje. Naj ume, kdor more, umevna je taka politika!

Irska je še vedno v hudem, hudem stanju, in Angleži se ne zganejo!

Domače stvari.

Diplom častnega občanstva je izročil župan kanalski v imenu starešinstva kanalskega Nj. E. grofu Fr. Coroniniju 11. t. m.

Č. g. Jož. Marušič, častni kanonik, učitelj veronauka na tukajšnjem pripravniški za učiteljice, postal je glavni učitelj na istem zavodu.

Cesarski dar. Presv. cesar je podelil 400 gld. podpore, da se popravi cesta med Bovcem in Sočo.

V podružnici goriške čitalnice udeležilo se je bilo v nedeljo lepo število poslušalcev in poslušalkinj. Govoril pa je vodja kmetijske šole, g. F. Povše o „človeški hrani“, ker se je g. E. Klavžar zadnji dan odpovedal, zaradi nujnih opravil, kakor je poročal podružničnim gospodar. Dasi je bilo predavanje v naglici osnovano, ker nepričakovano, zaradi tega ni škoda trpelo. Poduk je bil razmerno dolg, in je ugajal ne samo po vsebini, ampak tudi zaradi obilo humorja, s katerim je bil v zadovoljuost poslušalcev osoljen. Čl. bralcem „Soče“ prinesemo o priliki to predavanje v celoti.

G. Povše je konečno podružničarje spodbujal, da bi se dobro napravili za prihodnjo jesen, ko, ako Bog hoče, prične zopet poduk na razne strani. Gospodarnik g. Vuga pa se je zahvalil, da so podružničarji upanje izpolnili tudi gledé na novo vedno shodov za podučevanje. Želimo tudi mi, da bi se novo društvo vedno bolj ovedelo, da so tak' shodi zares koristni v nasledkih.

Skušnje na sloveskem oddelku kmetijske šole v Gorici so se včeraj povsem vrlo dobro obnesle. Prih. več o tem.

Razdelitev obč. zemljišč. Te dni je došla cesarska potrdba načrtom postav zastran razdelitve občinskih zemljišč Cerkljanskih, Zakriških in Slovinskih (v Brdih).

Goriško mestno starešinstvo prosi v posebni peticiji do gosposke zbornice, da bi se Gorica vrstila med ona mesta, ki bodo vsled nove postave plačevala po 20 0/0 davka od dohodka, in katerim se odbiva po 30 0/0 za vzdrževanje in poprave hiš.

Politično društvo „Edinost“ za Primorsko, bode imelo velikonočni ponedeljek 18. t. m. ob 10. uri dopoludne v dvorani Rossetti XXIV občni zbor; dnevi red: 1. Govor predsednika. 2. Tajnikovo poročilo. 3. Blagajnikovo poročilo. 4. Sporočilo državnega poslanca g. Nabergoja o zemljiščnem davku in sklepih državnega zbora. 5. Posvetovanje o kandidatu za 5. okraj. 6. Volitev odbora. Pri tej priliki se bode med volilce razdelila spomenica na ministerstvo. Za obilo vdeležbo udov in rodoljubov vabi vljudno.

Odbor.

Slovenski učni jezik se bo na ljubljanskih učiteljskih pripravnicah s prihodnjim šolskim letom vsled ministerskega ukaza od 1. aprila 1881, št. 2178, vpeljal tako-le: Na moški pripravnici se imajo slovenski učiti: Krščanski nauk, slovenski jezik, matematika, geometrično risanje, naravoslovje, sadjereja in specialna metodika o teh predmetih. — Na ženskem učiteljski: Krščanski nauk, slovenščina, aritmetika in geometrično risanje, ženska ročna dela in specialna metodika teh predmetov. Vsi drugi predmeti se imajo podučevati v nemškem jeziku. Pri petji se ima rabiti nemški in slovenski jezik, pri vseh predmetih se ima tudi gledati za to, da si učenci pridobé obé terminologiji, in ravno tako se mora pri pisemnih nalogah ozirati na oba jezika.

Nekoliko prijazen se kaže ta ministerski ukaz; ali polovičarsk je tudi ta, kakor v obče vse, kar vlada Slovincem podeljuje. Ako je Slovincem na tem, da se učiteljskim pripravnikom in pripravnicam jezik obogati in ugladi, mora se jim dati poleg naravoslovja tudi zgodovinski predmet v slovenskem jeziku.

Sto tisoč goldinarjev je kupec Janez Stampfl iz Prage, rojen Kočevar, poslal vladi za dijaške ustanove učencem, rojenim na Kočevskem.

Ljubljana voli 25., 26. in 27. t. m. enajst novih svetovalcev v mestni zbor, in sicer v I. redu 5, v II. 4 in v I. 2 svetovalca. Slovenski listi v Ljubljani kažejo na število prebivalcev in na središče kranjsko, vsled česar bi se morali slovenski volilci volitev skupno vdeležiti, z narodnjaki prodreti in takó otresti se sramote, da nad večino mestnega prebivalstva vladajo tujci. Narodnostnega čuta je pogrešati tudi v Ljubljani; drugače bi se združili, da bi narodni meščani tudi v kupčjskem in obrtnjskem oziru

z a p u š č a l i one, kateri se narodni stvari odtegujejo tudi pri volitvah. Na Češkem ta pomoček pomaga! Pa upajmo, da vsaj zadnje štetje ljudstva zdrami tudi mlače Ljubljance.

V Ljubljani sezidajo v spomin poroke cesarjeviča Rudolfa novo cerkev.

Ljubljanski mestni odbor je sklenil poroko svetlega cesarjeviča slaviti z dostojno osvečavo celega mesta zvečer 9. maja, 10. maja pa vkreniti, da se mesto okiňa s zastavami, in da se trem manj premožnim meščanskim nevestam podeli jutrina po 50 gl. Pri tej priliki je odbornik dr. K. Bleiweis objavil, da čitalnica združena z društvom Sokola namerava predvečer napraviti serenado pred stanovanjem gospoda deželnega predsednika kot cesarskega namestnika.

Slovenski odvetniki in notarji na Kranjskem so poslali pravosodnjemu ministru protest zoper določbo najvišjega sodišča, da ima biti na Kranjskem nemški jezik sodnijski jezik. Iz odlomeka prijavljenega v „Sl. N.“ je posneti, da so protest jako dobro utemeljili.

V Pulji so čutili vtorek potres.

Korošci so dobili novega škofa Funder-ja, rojenega Korošca in dosedanega stolnega kapitularja v Celovcu. Nič ni slišati, ali zna tudi slovenski, in ali bo hotel pravičen biti Koroškim Slovincem. „Slovenec“ poroča, da je poštenjak.

Škofja Loka šteje po novem 2294 prebivalcev, od teh je vpisanih 146 v „Umgangsprache.“ Celovec si prisvoja med 16.590 prebivalci (brez vojakov) 15.483 Nemcev, drugih je prišel (gotovo iz milosti!) 462 med Slovence, 80 med Italijane, 15 med Čehe in Slovake, 12 med Magjare in 8 med Poljake. V Kranji je med 2207 prebivalci (brez vojakov). Med Nemce jih je šlo (pa so ostali v Kranji) 192. Drugi so Čehi, Italijani in tujci sploh. Tržič na Gorenjskem je, kakor poroča „Sl. N.“ urgermanski; kajti med 1797 prebivalci šteje samo 1681 Slovincem, Nemcev (joj!) že enega več nad 99. Ni čuda, da mora Tržič zastopati biti na vseh nemško nacionalnih dunajskih shodih!

V Velikovi na Koroškem je umrl, kakor „Slov. Gospodar“ poroča, vrli Slovenec, davkarski uradnik, g. Franc Vidic. V oporoki je volil 1000 gl. za uboge v Luki na Kranjskem, kjer je bil domá, 1000 gold. za bolnišnico tam in 1500 gld. za uboge dijake. Denar ostane v hranilnici, dokler ne naraste na 3000 in 2000 gold. Slava njegovemu spominu!

G. Božidar Kuralt, pristav c. kr. sodnije v Črnomlju, umrl je v Semiči v Beli Krajini, in so ga 4. aprila tam pokopali nenavadno svečano. Bil je namreč pokojnik pravi narodnjak, ki je tiho in mirno deloval v narodovo probujenje mnogo let v Črnomlju. Njegovo delovanje je razvidno iz kaj častnega popisa v „Sl. N.“ od 12. t. m. Na rakev so mu položile prekrasen venec tudi „črnomeljske Slovenke!“ Videti je, da so tega narodnega delavca zares častili, in videti je tudi, kakó malo imamo takih narodnjakov. — Bodi g. B. Kuraltu blag spomin!

Šola, glasilo goriških učiteljev, četrtletnik, je v 4. štef. svojega obstanka ravno izšla in prinaša med drugim tudi daljši sestavek: „Ali književni jezik, ali narečje, in katera izreka „i“ v ljudski šoli?“ Veseli nas, da je „Šoli“ nekdo izročil celo kopico zdravih opominov, katere sam zaznamuje kot nujne. Nadejamo se da, bodo te podučne opomnje zares tudi koristile učitelstvu. Dasi sestavek ni povsem brez napak, in nedoslednosti, zlasti tudi gledé na slovnico, veseli smo ga za to, ker se ni pregrešil v načelih gledé na ljudskošolski poduk v domačem jeziku. Želimo samo, da bi isti pisatelj, kterega ne poznamo, tudi nadalje pomnoževal notranjo vrednost „Šoli“, katera naj bi se čim dalje razširjala.

Naj še pritaknemo, da je ravno učiteljem potreben jasen pojem o pismenem jeziku in o narečjih in o razmeri pismenega jezika z raznimi narečji. Ker je malo razširjen, naj opomnimo, da ima „Slavjanski Almanah“ I. letnik (1879) obširna in posebna, slovensko pisana, pojasnila na to stran.

Vrtec, časopis s podobami za slovensko mladino, izhaja 1. due vsacega meseca, in stoji za vse leto 2 gl. 60 kr., za pol leta 1. gld. 30. kr. Napis: Uredništvo „Vrtecu“, mestni trg, štef. 9. v Ljubljani. Ta „Vrtec“ ima v vsaki št. toliko lepih cvetic in sadunosnih dreves za našo šolsko in tudi že odraslo mladino, da ga staršem in šolskim prijateljem najtopleje priporočamo.

Mi ne poznamo ne sadu ne daru, ki bi bil vredniši od „Vrteca“, ako hočemo naši mladini zares vedriti um in plemeniti srce. Za naše izdelke le prepogostoma rabimo pridevek „izvrsten“; „Vrtecu“ ga pa po vsej pravici prilastimo, in to je dovolj.

Gospodarstvo.

Nov grozovit sovražnik trte.

imenovan Peronospera viticola (Trtna medena rosa).

Žalibog, da morda ne preti nič manjša nevarnost kot po filokseri naši trtoreji zopet in sicer po glivi Peronospera viticola, katero so zanesli iz njene izvorne domovine Amerike oni, ki so zaradi filokser od ondot prijeli ameriške trte. Žalibog da tudi pri nas v Avstriji tu in tam poznamo tega grozovitega sovražnika, in da merodajni krogi niso hoteli poslušati opominjalnih in svarilnih besed profesorja THÜMENA, ki se izključno peča s preiskovanjem raznovrstnih glivic, katere pokončujejo razne kmetijske rastline. Ta slavni učenjak je prepričevalno svaril, da naj bi se ameriške trte ne upeljavale v naše pokrajine v Evropo, ker s tem orožjem, s katerim se misli silna filoksera premagati, se bo zanesla morda ravno tako grozovita nesreča naši trtoreji kakor je filoksera, in prav je imel ta mož. Filoksera bo morda vsaj nekatere pokrajine pustila pri miru, ta gliva pa se strahansko hitro širi; kajti v 2 letih razširila se je po celi Franciji, po Piemontu, Lombardiji, po Švici, in minolo poletje prekorajčila je tudi avstrijske meje in svojo grozovitost pokazala že po južnem Tirolskem, Kranjskem, Dolenjskem in Štajerskem; gotovo je tudi bila tu in tam po Primorskem; le da se je pri nas lahko zamenjala z navadno plesnobo vidium alis, paležem ali kozavostjo itd. H sreči se je priklatlila ta gliva v minolem poletju precej pozno, ter se je le perje posušilo in odpadlo. A če se priklati bolj zgodaj v vinograde, razvidelo se bode, da ta gliva ni nič manj nevarna od filoksera. Letošnje mokro vreme v pozni jeseni in zimi daje strah, da bodo sploh glivice trte zelo napadale. Žalibog dosedaj proti temu novemu škodljivcu učenost ne pozna nobene pomoči; kajti žvepljanje, s katerim zmoremo uspešno vojskovati se proti grozdnim plesnobi, proti oidium tacheri, se je po Francoskem vspeh proti tej glivi popolnoma neuspešen izkazal. Ta gliva je uže zdavno znana na Amerikanskem, kder je provzročila uže silno veliko škodo v odnotni trtoreji. Ta gliva zajeda se v notranjo tkanino rastline, vsled česar se na perjem površji tu in tam pojavljajo izrastki. Mroži se po malih sosenih, tako imenovanih trosih. Navadno se gliva meseca julija prikaže in napadna trta dobi po perji kakor neko močnatopriprego. Kmalu se potem na zgornji strani perja ob pernih rebrecih nahajajo mnogoštevilne v začetku jasno rumene, pozneje pa rjave lise, na spodnji strani perja so tudi madeži nekako rijaste rjave boje (barve). Augusta meseca je ne le zgornja, ampak tudi spodnja stran perja popolnoma pokrita s to močnatopriprego. Mnogobrojne te glive izsrkajo ves sok iz perja, vsled česar se perje popolnoma posuši in perje potem odpada, tako da je ves vinograd gol, opustošen. Na grozdje seveda ni več misliti, saj brez perja rastlina žveti ne more, kakor človek brez pluć ne. V 5 tednih zamore ves vinograd biti uničen. Iz Francoskega poročajo, da je ta gliva v 6 dneh vse ngrade v okrajih lijonskem do golega opustošila. Tako hitro se pač ne razširja nobena druga gliva kakor ta nesrečna Peronospera viticola, ki se je v dveh letih okoli 300 milj razširila.

Daj Bog svojo pomoč, da se kakemu učenemu možu posreči iznajti pomoček proti tej trtni bolezni, katero preti morda še hitreje kakor filoksera opustošiti vinograde in uničiti trtoreje, kateri se je itak boriti s tolikimi ovirami in nezdodami!

Prosim pa, da trtoreji blagovolje sporočiti mi, ako je morda kedo uže opazoval enaka znamenja te bolezni na svojih vinogradih.

Povše.

Soja. Dveletni poskušnji s prof. Haberlandt-ovo sojo ste me prepričali, da se bode dalo vpeljati tudi pri nas to zelo koristno sočivje, katerega obdelovanje se veliko bolj izplača nego ono fižola ali graha, ker mu ne škoduje ne zmrzlina ne suša.

Lani, ko nismo pridelali skoro nič fižola, povrnila mi je soja 50 krat setev, dasiravno sem ji odmeril najslabjšo, nepognojeno njivo.

Soja, katero se ne sme posajati med druge rastline, se stavi v 60 cm. široke vrste po eno zrno, 30 cm eno od drugoga. Iz vsacega zrna postane krepek, košat grmiček, kateri enkrat okopljemo.

Stroki se ne pobirajo, dokler se rastlina popolnoma ne posuši.

Pred rabo moramo sojo 48 ur v vodi močiti, potem se skuha kakor fižol ali grah in daje dobro in zelo redilno jed. Kemične preiskave so dokazale, da je to najredilniše sočivje.

Tudi kakor kava pripravljena daje prav dobro, zdravo in redilno pijačo.

Jaz priporočam prav gorke soje vsem kmetom in sem prepričan, da jim bode veliko koristila; tudi sem pripravljeno podeliti jo brezplačno umnim kmetovalcem*) za male poskušnje.

Angelo Casagrande.

*) G. priporočevalec soje biva v Ajdovščini.

Ured.

Št. 195.

Razpis.

Po sklepu c. kr. pomnoženega okrajnega šolskega sveta razširilo se bo šolsko poslopje v Bovcu tako, da se četrti šolska soba vredi in stauovanje za šolskega voditelja sezida.

Delo je cenjeno na 2471 gold. 72 kr. oziroma 2677 gold. 49 kr., in se razpiše s tem javna obravnava ponudb, katere se bo vršila dne 25. t. m. od 10. do 11. ure zjutraj pri c. kr. okrajnem šolskem svetu v Tominu ustmeno; sprejmejo se pa tudi postavno kolkovane pismene ponudbe.

Za ustmene ponudbe je dovoljena tudi dražba, po kateri, končani ob 11. uri, se naznanijo pismene ponudbe.

Načrt, predvarek in pogodbe so razpoloženi pri c. k. okr. šolsk. svetu.

Kedor se vdeleži dražbe, položi gold. 130 kot vadum.

C. k. okrajni šolski svet si pridrži pravico od podanih ponudb sprejeti ono, katero spozna za najugodnejšo.

C. K. OKRAJNI ŠOLSKI SVET V TOMINU,
dne 4. aprila 1881.

Svilorejci!

Izvrstno z mikroskopom vestno pripravljeno

Svilodno seme

domačega pšeničnega in belega plemena oddaja po 7 gold. unčo Franc pl. Gironcoli v Gorici Via Scuole.

Pignoletto-koruza.

Te izvrstne sorte je na kmetijski šoli v Gorici še na prodaj 30 polonikov po 2 gl. 25 kr. Naročila sprejemajo se tudi pismeno.

Vodstvo slov. oddelka dež. kmetij. šola.

Hiša na prodaj.

V Solkanu tik erarske ceste je na prodaj nova hiša (števil. 223.) z vrtom in podzemeljsko kletjo. Cena in drugi pogoji se pozvedo pri lastniku

Jožefu Boltarji.

JAKO VAŽNO

vsakteremu za oči.

Prava dr. White-jeva voda za oči od Traugott Ehrhardt-a v Grossbreitenbach-u v Turingiji (Thüringen) slovi uže od leta 1822 po celem svetu.

Dobiva se steklenica po 1 gl. v Trstu v lekarni „Carlo Zanetti“ Via nuova 27 in v Gorici tudi v Zanetti-jevi lekarni na Travniku.

Zahteva pa naj se izrekoma samo dr. Whitejeva voda za oči od Traug. Ehrhardta. Nobena druga.

Odlomki iz pisem: Gospodu Tr. Ehrhardt-u. Vam poročam, da je silno koristila Vaša prava dr. White-jeva voda za oči mojemu šinčeku, ki je imel 5/4 leta hudo žovasto vnetje na očeh. (nar.) Klein Gaussig, d. 11/4. 80. Carl Moritz Gärtner. Dalje: Ker mi je Vaša mienitna prava dr. White-jeva voda za oči pomagala (sl. nar.) Minchenwalde, d. 25/4 80. Arick.

EDINA ODLIČENA TOVARNA ZA OCET

F. BAUMGARTNER & Co.
v Trstu.

Odličena z medaljo na svetovni razstavi v Parizu 1878.

Njegov izdelek esenca domačega oceta ima davkarijsko spričevalo, ki oproščuje davka po vsem cesarstvu avstro-ogerskem vsled ministerskega privoljenja — blago prve vrste — prav po ceni.

Priporoča svoj izredno dober ocet iz čistega vina.

Glavno zastopništvo za Goriško — pri gospodu

Jožefu Klietsch-u

V GORICI.

Henrik Nestlé-jev redilni prah za otroke.

Velik častni diplom.

Zlata MEDALJA ob raznih razstavah. Veliko SPRIČEVAL prvih zdrav. avtoritet.

Tovarniška znamenja.

Najpopolnija hrana za dojenice in slabe otroke.

ZALOGA V GORICI

G. Cristofolotti Farmik, A. pl. Gironcoli in v vseh lekarnah pokrajinskih.

Svarilo.

Pravi samo, ako imajo po-
krovi škatljice
taka znamenja, kakoršna so videti na levi.
NB. Pri nepravih škatljicah na znamenji pokrovovem ni lastno-
ročnega podpisa glavnega založnika F. Berlyak-a.

Na podlogi razsodbe v. c. k. dež. zdravniškega sveta od v. c. k. namestništva dovoljene

Marijateljke kaplje za želodec

izvrsten pripomoček zoper vse želodečne bolezni

posebno pa se sponaša pri netečnosti, želodečni slabosti, slabodišečem dihu, kedar človeka napenja, mu kislota podaja, kedar ga grize ali vjeda, pri želodečnem kataru, zgagi ali rezalci, če se nareja pesek ali kaša, pri preobilnosti sline, zlatenci, pri studu in metanji, glavobolu, prihajajočem od želodca, želodečnem krču, pri zaprem životu, piansitenosti bodi z jedmi ali pijačami, pri glitah, vrančnih, jeternih ali hemoroidalnih bolestitih.

Vsaka steklenica stane s podukom o rabi 35 kr.

Glavna zaloga za Grico pri gospodu lekarničarju A. pl. Gironcoli v Gorici, blizu „treh kron“.

Centralna zaloga za razpošiljanje: Apotheke zum heiligen Schutzengel des Carl Brady, Krem-sier. Machreu.